

SURSELE DE INSECURITATE ÎN SOCIETATEA POST PANDEMIE⁶

SOURCES OF INSECURITIES IN POST PANDEMIC SOCIETY

Ana PASCARU, *doctor habilitat în filosofie, conferențiar universitar*,
Institutul de Cercetări Juridice, Politice și Sociologice
al Universității de Stat din Moldova
e-mail: apascaru2010@gmail.com
ORCID: 0000-0002-4669-7996

Summary

The subject of scientific research that highlights the need to know the sources of insecurity in the challenges of contemporary society. Challenges that break the usual boundaries of society, thanks to the openings of the Information Era, pandemic and post pandemic once. Openings whose opportunities facilitate the ascendancy of challenges in general and the sources of insecurity in particular in society. A tachonomy of the sources of insecurity is also undertaken, from the availability of societal institutions, the legal framework, the relationship between the internal and external factors to the mechanisms of legal framing of net-working networks. While the particularities of the sources of insecurity in the developing society are identified with the case of the Republic of Moldova.

Keywords: society, insecurity, challenges, post-pandemic, sources, belligerent.

Introducere

Actualitatea cunoașterii provocărilor societății în secolul XXI ajunge o urgență după cum se precipită evenimentele în fapte, tendințe ce proliferază procese care depășesc obișnuitele frontiere. Geneza acestor proliferări se datorează sensibilizării întârziate privind înțelegerea deschiderilor Erei Informaționale și disponibilitatea instituțiilor societale de a le canaliza energiile. Or, abordarea provocărilor în ascendentul susținut de deschiderile EI continuă a fi una mai degrabă fragmentară decât complexă. Chiar dacă mai nou tot mai mult se merge pe formula tehnologiilor digitale acceptată și promovată în mediul comunitar. Stare de fapt confirmată de acțiunile activităților în care oportunitățile provocărilor din problemele stringente nu arareori le multiplică decât le valorifică în mediul social. Tratatate sumar provocările nu sunt luate plenar în calcul nici la identificarea căilor optime privind înțelegerea [1] nevoilor și necesităților tuturor actorilor implicați și nu numai din frontierele intra-societale. Se atestă că, susținute de oportunitățile deschiderilor EI în ascendentul provocărilor tot mai mult se implică aspectele mai puțin cunoscute. Aspecte impactul cărora în ascendentul provocărilor este unul diferit, nemaîntâlnit în istoria perpetuării societății și confirmat de realitățile pandemice și cele din post pandemie pandemic.

Inocularea în introducere a aspectelor din ascendentul provocărilor vine și din nevoia de a sublinia și *reînnoirile* [2] acestora prin care se manifestă în societate. Se constată că, *reînnoirilor* din aspectele provocărilor li se datorează conectările care modifică toate domeniile de activitate, impulsionându-le. Deloc întâmplător, deoarece la rândul lor impulsionările se implică în continuitatea *reînnoirilor* pe toate palierele, dar și reliefează modul de înțelegere și pregătire a actorilor sociali. Concomitent cu sensibilizarea la toate nivelurile ierarhiei sociale asupra deschiderilor de noi orizonturi și valorificarea aspectelor din provocări. Simultan și aspectele din provocările *reînnoite*, grație deschiderilor EI nu sunt absolvite de influența cumulului moștenit de mediul social. În contextul respectiv provocările înțelese și valorificate fragmentar/instrumentalist periclitizează perpetuarea societății și environmentul-ui și necesită a fi abordate altfel. Cu atât mai mult cu cât, acumulate și dezlănțuite în pandemie aspectele provocărilor s-au amplificat, ridicându-se la un alt nivel. Nivel care demonstrează disonanța provocărilor în raport cu soluțiile insuficiente la problemele stringente și de departe nu se i-a în calcul statutul societății dezvoltată, în curs de dezvoltare sau devenire (cazul Republicii Moldova) [3, pp. 205-220]. Se probează că, înțelegerea sumară decât complexă a provocărilor din soluțiile identificate și ulterior aplicate acestea ajung energofage, ineficiente și întârziate pe toate palierele societale și environmentale. Întârzieri în care concomitent cu infrastructura depășită persistă și nevoia de redimensionare urgentă a acțiunilor privind sensibilizarea și pregătirea tuturor actorilor sociali pe potriva noilor realități [4, 3]. Pe de o parte, provocările cu ajutorul deschiderilor EI

⁶ Articolul este elaborat în cadrul subprogramului 01.05.01 **Securitatea națională a Republicii Moldova în contextul aderării la Uniunea Europeană: abordări juridice, politologice și sociologice**, realizat de Institutul de Cercetări Juridice, Politice și Sociologice al Universității de Stat din Moldova.

și tehnologiile digitale care precipită depășirea întârzierilor, diminuând sursele care alimentează insecuritățile societale, valorificându-i oportunitățile. Pe de alta, recursul la încetățenirea înțelegerii provocărilor manifeste implicit conduce la cunoașterea surselor care alimentează insecuritățile în plinitatea realităților. Și nu în ultimul rând, conectarea participativă prin acțiuni a tuturor actorilor sociali în viața comunitară și environment. Cu remarca, ralierea societății la marile întrebări ale timpului legate de *democrație, dreptate, libertate, egalitate, putere, proprietate* [5] înseamnă căutarea de posibilități care să nu admită transformarea lor în surse de insecuritate grație tehnologiilor digitale.

Semnificația surselor de insecuritate: parcurs teoretico-metodologic

Problematica din cercetarea științifică este determinată de ascendentul provocărilor din societatea post pandemie. Ascendent în care se reliefează semnificativ rolul aspectelor mai puțin cunoscute din provocări. Fapt pentru care se întreprinde o radiografie a aspectelor din ascendentul provocărilor societale pentru ale cunoaște. Este vorba cu precădere de unul dintre aspectele mai puțin elaborate, dar care tinde să ajungă în prim-planul social, gen cel de insecuritate. Cunoașterea aspectului de insecuritate din ascendentul provocărilor deopotrivă ca și în cazul celorlalte se întreprinde cu instrumentarul *reînnoit* [2] al filosofiei și la interferență cu alte discipline. Interferențe cu care se operează la menținerea echilibrului dintre logica administrativă și cea instrumentală în procesul cercetării, inclusiv cu suportul metodei tehnologia digitală [6, pp. 7-20]. Susținere cu care instrumentarul degrevează posibilitatea înțelegerii naturii surselor de insecuritate din provocări. Deopotrivă cu interpretarea insecurităților, manifestarea părților și comunicarea dintre aspectele provocărilor. Astfel, examinarea insecurității din provocări se realizează prin prisma comunicării în diversitatea realității sociale și environment. De ce? Deoarece în prisma comunicării se întrunesc și oportunitățile, dar și stavilele producătoare de surse de insecuritate atât pentru societate, cât și pentru environment. Concomitent cu evidențierea posibilităților de diminuare a inerenței din consecințele uniformizării. Contextul invocat este și o încercare de sensibilizare a comunității academice privind reevaluarea direcțiilor cercetării. Or, demersul reevaluării relației dintre filosofie și știință se certifică în cunoașterea insecurităților din provocări. Cu atât mai mult cu cât, insecuritățile din provocările *reînnoite* [2,3] deja se revărsă peste toate domeniile de activitate, grație oportunităților din deschiderile de noi orizonturi ale EI și necesită a fi abordate pe potriva. În condițiile în care investigarea efectelor revărsării insecurităților din provocări în acțiunile domeniilor și peste environment induc nevoia de aplicare a unei paradigme *reînnoite* și acceptate de comunitatea științifică.

Discutând despre insecuritățile din provocările întregului societal și environment care comportă abordări teoretico-metodologice și aplicații practice. Solicitare care prin echilibrul dintre logica instrumentalistă și cea administrativă în cunoașterea insecurităților din provocările întregului societal, inclusiv aportul deschiderilor EI și tehnologiilor digitale. Deopotrivă cu accentuarea rolului principiilor înțelegerii [1] și interpretării [7] în acțiunile ce se înscriu în contururile tabloului lumii contemporane. Tablou viabilitatea geocronopolitică a căruia în condițiile Mileniului III este direct proporțional înțelegerii și valorificării pericolelor /provocărilor în plină ascendență în realitatea socială și environment. Congruent și în raport cu nivelul de conștientizare și pregătire a membrilor societății pentru a înțelege ascendența provocărilor, valorificându-le nu doar utilizându-le.

Indubitabil înțelegerea în care se comunică despre aspectul de insecuritate în ascendentul provocărilor este mult mai amplă. În această ordine de idei, abilitatea comunicării se referă la cea dintre aspecte și contribuția lor la dezvoltarea societală și environment. Contribuție în care comunicarea ajunge o prezență incontestabilă, surpând stavilele și facilitând căile de inter și intra relaționare dintre entități pe toate palierele societale și environment. Demers ce fructifică comunicarea în construcția realității și apropie înglobarea semiologiei (semiotica) și hermeneuticii [8] sub incidența deschiderilor de noi orizonturi ale EI, inclusiv tehnologiile digitale. Concomitent întregite cu familiaritatea acestora (semiologie și hermeneutică) deopotrivă cu metoda digitalizării în deschiderile de orizonturi se accentuează provocările din comunicare. Prezența provocărilor din comunicare canalizează noi valențe în construcția realității în general și cea socială în particular. Or, dincolo de vrerea unora și neacceptarea altora cunoașterea provocărilor și fructificarea acestora are loc și prin filosofia comunicării [8], ajungând a fi una de referință pentru societate și environment în secolul XXI. De asemenea că, provocările *reînnoite* pe interiorul filosofiei demonstrează nevoia gândirii critice în perpetuarea individului și comunității umane, cu precădere în raport cu sine, dar și cu environmentul [8, pp. 153-160].

În contextul dat, recursul la principiul interpretării vine să întregască cunoștințele în legătură cu schimbările aduse de sursele de insecuritate din ascendentul provocărilor în mediul social și environmental. Vorbim de un alt principiu cel al interpretării [7] care deopotrivă cu cele deja invocate anterior facilitează demonstrația întreprinsă că, sursele de insecuritate nu doar sunt legate cu consecințele efectului pandemic, dar și le alimentează în continuare. Pe de o parte se atestă că, consecințele ajung responsabile pentru mijlocirea/extinderea și în mare incognoscibilitatea surselor de insecuritate. Pe de alta, sursele de insecuritate alimentează toate aspectele din ascendentul provocărilor, inclusiv cu cele din consecințele pandemiei. De asemenea că, consecințele efectului pandemic

prin ascendentul provocărilor în post pandemie se transformă în efecte care interferează cu cele în derulare din mediul social. Efecte care în provocări, grație tehnologiilor digitale din deschiderile EI altfel se manifestă în societate și necesită soluții pe potrivă. Cu atât mai mult cu cât, ascendentul provocărilor cu oportunitățile deschiderilor sparg obișnuitele frontiere în /și dintre societăți. Spargeri înveșmântate în diverse forme, marcate prin amploarea evenimentelor de la cele regionale, continentale până la cele mondiale. În acest sens exemplul cel mai elocvent ține de proliferarea cu rapiditate și aproape imposibil de controlat cel al pandemiei SARS-CoV-2. Pandemie în care s-au evidențiat ineficiența cunoaștere a surselor de insecuritate ale provocărilor din deschiderile de noi orizonturi și potențialul acestora în dezvoltarea societății în condițiile frontierelor sparte. Contracronometru s-au dovedit a fi fructificate și oportunitățile EI în raport cu nivelul de organizare instituțională, comunitară și individuală a societății. Ceea ce explică de ce consecințele pandemiei ajungând efecte în post pandemie rămân dificil de cunoscut, iar soluțiile identificate de departe nu răspund urgențelor, agravându-se după declanșarea stării beligerante din regiune (2022) [9, pp. 161-204].

În continuare studiul fiind unul preliminar privind depășirea insecurităților din societatea post pandemie se axează pe clarificarea surselor de insecuritate. Este și o continuare a explorărilor privind aspectele provocărilor din societatea contemporană. Cu atât mai mult cu cât, algoritmi privind cunoașterea provocărilor denotă o implicare a aspectelor mai puțin cunoscute în ascendentul acestora inclusiv cel de insecuritate. Prezența manifestă și a aspectului de insecuritate în ascendentul provocărilor este propulsată de oportunitățile deschiderilor EI cu precădere a tehnologiilor digitale. Oportunități care extind arealul surselor de insecuritate, dar și dificultăți în cunoașterea acestora Complexitate care poate fi susținută după cum s-a menționat anterior prin opțiunea filosofiei la interferență cu disciplinele adiacente în cercetarea surselor de insecuritate din ascendentul provocărilor societății secolului XXI. Totodată subscriem că, interferența filosofiei cu disciplinele adiacente nu face decât să discearnă în profunzime cunoașterea surselor de insecuritate care de regulă sunt doar la pachet cu cele ale securității și rarism sunt separat studiate teoretic vorbind.

Desigur, sursele aspectului de insecuritate al provocărilor nu sunt o noutate pentru mediul social. Noutatea se leagă mai degrabă de insuficiența cunoaștere și fructificare a condițiilor contemporane oferite de orizonturile EI, mai nou ale tehnologiilor digitale Concomitent, cu o abordare critică privind necesitatea cunoașterii modificărilor din inter și intrarelaționările aspectelor din ascendentul provocărilor. De ce? Deoarece, cunoscând modificările se facilitează valorificarea lor, inclusiv prin surselor de insecuritate. Astfel, timpul social pentru găsirea de oportunități și elaborarea de soluții pentru problemele-cheie va fi unul pe potrivă, În timp ce, nivelul de înțelegere a principiilor istorismului, interpretării sau continuității și încetățenirea lor în acțiunile din mediul comunitar înseamnă perpetuarea acestuia. Or, abordate sistemic principiile invocate în acțiuni complexe se valorifică/diminuează sursele de insecuritate în condițiile deschiderilor de noi orizonturi. Evident rolul aspectelor mai puțin studiate din ascendentul provocărilor presupune și o cunoaștere în detaliu a delimitărilor dintre ele. Cu atât mai mult cu cât, delimitările dintre aspectele invocate din ascendentul provocărilor de departe nu e unul pur teoretic. Dimpotrivă cunoscându-le partea teoretică a aspectelor se diminuează crasele confundări, cu precădere a celui de insecuritate și surselor care le alimentează. Confundări în care aspectele nu arareori sunt trecute fie ca probleme stringente, fie la pachet între ele și insuficient valorificate. Alteori insuficiența lor valorificare acestea ajung surse de insecuritate pentru societate. Delimitările privind aspectele respective din provocări simultan indică și nevoia de clarificări a cadrului noțional-ideatic cu care se operează în cunoașterea lor. Chiar dacă, se reliefează sursele de insecuritate, concomitent se identifică și legăturile prin care acestea alimentează sursele celorlalte aspecte din provocări. Astfel, delimitările și clarificările la care se recurge în acest studiu reprezintă și o tentativă de sensibilizarea a comunității științifice privind încetățenirea rigorii în ordonările cadrului noțional-ideatic în procesul cunoașterii.

Sine dubio, tentativa clarificărilor noțional-ideatice privind aspectul de insecuritate din ascendentul provocărilor se înscrie în studierea societății contemporane. Motivul vine din realitatea socială în care sursele de insecuritate alimentează înlănțuirile și cu celelalte aspecte ale provocărilor deopotrivă influențând acțiunile societății. Totodată semnalăm că, în comunicarea dintre aspectele din ascendentul provocărilor tot mai mult se interferează cu surse de insecuritate din exteriorul societății. Astfel, pregnanța surselor de insecuritate este direct proporțională statutului societății: stabilă, în curs de dezvoltare cum este cazul Republicii Moldova. Altfel spus, pregnanța surselor de insecuritate din exterior devine un indicator al implicărilor necontrolate și slaba conștientizare a riscurilor din parte factorilor de decizie independent de statutul societății în cei 25 de ani ai secolului XXI. Spre exemplu, influența surselor din exterior privind referendumul BREXIT din Marea Britanie, alegerile prezidențiale din mai multe țări, inclusiv cele din 2016 din SUA [10] de la care nu exceptează parlamentarele și prezidențiale din fostele republici ale URSS-ului, inclusiv Republica Moldova [11, pp. 7-20].

Discutăm de o realitate în care sursele de insecuritate din ascendentul provocărilor se diversifică, multiplicându-și prezența și formele de manifestare. Forme care la cea mai succintă analiză li se abolește inofensivi-

tatea, deoarece conținutul lor este unul îndreptat spre distrugerea/diminuarea congruenței sociale, culturale, interetnică, interconfesională prezente în tabloul multicultural al comunităților umane. Nu arareori se exacerbează pe inerența neînțelegerilor, neîncrederii, fricii sau violenței pentru a distruge fie o guvernare democratică sau a dezviza societatea cu instrumentele democrației, inclusiv cu implicarea unei părți din populație. Până de curând cap de afiș era propaganda prin rețelele de socializare, mai nou această formă este inclusă în războiul hibrid care le multiplică, inclusiv prin insuficiența prezență în spațiul public a mecanismelor viabile de combatere [12].

În acest context sursele de insecuritate din ascendentul provocărilor necesită a fi trecute și prin prisma descinderilor valențiale din societatea secolului XXI. Descinderi care înseamnă găsirea de oportunități viabile de menținere a echilibrului dintre valorificare/ utilizare la toate nivelurile ierarhiei sociale de la individ, grup, comunitate până la instituțiile societale. Cu atât mai mult cu cât, percepția provocărilor prin sursele din care se alimentează acestea devin hârția de turnesol privind nivelul lor de conectare la dezvoltarea/ divizarea societății. De ce? Deoarece ce legăturile conexe și interferențele aspectului de insecuritate sunt o refracție a surselor prin care se alimentează toate domeniile de activitate din societate. Se atestă că, sursele sunt cu bătaie lungă, grație alimentării prezente deja în acțiunile care se derulează sau în curs de pregătire și evident le vor influența rezultatele. Fapt pentru care acțiunile societale, dar și enviromentale necesită minuțios pregătite, astfel diminuând din influența surselor de insecuritate interne sau externe. Totodată rezultatele acțiunilor fie vor fi mai puțin subminate, inclusiv tentativele de ași atribui sieși contribuția. Drept argument, distorsionarea acțiunilor de susținere a păturilor social-vulnerabile și celor cu venituri modeste pe perioada rece a anului (2022-2023; 2023-2024), majorarea pensiilor sau indemnizațiilor în societatea Republicii Moldova. Simultan cu acțiunile subversive întreprinse de sursele de insecuritate interne la pachet cu cele externe (Federația Rusă) de a cumpăra votul alegătorilor fie la alegerile primarului de Bălți sau autonomia teritorial-administrativă Găgăuz Yeri (2023) [11,12].

Monitorizarea surselor denotă influența prin implicare a celorlalte aspecte din provocări care se pliază pe manifestările din societate și environment. Epistemologic aspectul de insecuritate se înscrie indispensabil în componentele provocărilor din intra și interrelaționări. Astfel, arealul componentei de insecuritate, la capitolul surse de alimentare, la fel ca și celelalte se află sub incidența deschiderilor EI și tehnologiilor digitale. Concomitent se evidențiază conexiunea componentelor din ascendentul provocărilor și cu deschiderile culturale pe care le oferă noile orizonturi ce se evidențiază cu suportul metodei digitale. Orizonturi cărora cupola tehnologiilor digitale de departe nu le asigură și opțiuni vitale. Opțiuni care în mare depind de nivelul de sensibilizare și pregătire a tuturor actorilor sociali și reflectate în acțiunile preconizate. Este vorba de percepția legăturilor dintre civilizațional și cultural și impactul surselor de insecuritate din ascendentul provocărilor. Surse care doar cunoscându-le pot fi redirecționate sau canalizate și nici de cum catalizatoare în distrugerile civilizaționale sau culturale. Cu atât mai mult cu cât, clarificând natura surselor din societatea secolului XXI se impune o prezență *nondiscutadum* a gândirii critice la toate nivelurile ierarhiei sociale și instituționale, inclusiv în raport cu environmentul. Și nu în ultimul rând că, componenta de insecuritate fiind o sursă importantă în catalizarea ascendentului din provocări beneficiază și de altfel de surse care continuă a fi puțin cunoscute) [3, 13].

Evidamente, sursele de insecuritate din provocări dintotdeauna au beneficiat de un altfel de areal datorită naturii lor. Concomitent stipulăm că, condițiile tehnologiilor digitale din deschiderile EI le modifică considerabil arealul. Și nu doar că, nivelurile de constituire ale surselor diferă, dar că ele depășesc cadrul provocărilor intra-societal și se cuplează cu cel extrasocietal. Cuplări în care sursele de insecuritate din ascendentul provocărilor susținut de tehnologiile digitale din deschiderile de noi orizonturi vulnerabilizează și societatea cu frontierele sparte în secolul XXI, și environmentul. Drept argument, generarea multiplelor pandemii pentru societate (SARS CoV-1; SARS CoV-2), cele climatice sau infodemiile [14, pp. 12-61], [15]. O radiografie succintă întreprinsă în legătură cu depășirea/minimalizarea surselor care alimentează starea de insecuritate ceste una tradițională, cu mici modificări pe alocuri și nicidecum una complexă. Astfel, se explică de ce în combaterea efectului pandemic în mare s-a mers pe formula gripei hispanice din anii XX ai sec. XX. Ulterior s-a intervenit și s-a încercat fructificarea oportunitățile din deschiderile EI privind eradicarea prin vaccinare și impunerea unui comportament responsabil. Simultan însă în strategiile de combatere a pandemiei s-a omis axioma conform căreia de epidemii se ocupă instituțiile societale, iar medicii de actul medical. Monitorizând strategiile elaborate s-a constatat că, rolul primordial în depășirea efectului pandemic revine instituțiilor medicale, Chiar dacă, în realitate instituțiile societale sunt prioritar responsabile de organizarea întregului proces, deoarece epidemiile sociale însoțesc dintotdeauna comunitățile umane, în timp ce actul medical vine să reducă din nivelul de insecuritate [16]. S-a atestat însă că, în strategii nu s-a priorizat reperele valorice gen ponderea valorii vieții sau educarea eticii comportamentale. Etica care înseamnă respectul, și viața Celuilalt într-un orizont calificat printr-o prezență manifestă a principiilor calificării și responsabilității în mediul social, dar și environmental. Astfel, viața nu doar în comunitate capătă ordine, traiectorie, finalitate etica în sinergii sistemice. Altfel spus, importanța nu rezidă în a ființa, ci a realiza binele, săvârșind saltul deasupra ființei [17]. Cu remarca înțelegerii și încadrării sistemului

educațional în reperiile istorico-axiologice, inclusiv cu cunoștințe privind sănătatea publică, și aplicarea lor în cotidianul social, comunitar și individual [3, pp. 205-220; 14, pp. 12-61].

Prospectările epistemice întreprinse la interferență cu disciplinele adiacente dezvăluie că, sursele insecurităților din provocări *reînnoite* sparg și frontierele din toate domeniile de activitate. Simultan cu spargerea frontierelor sursele de insecuritate din provocări se și alimentează din procesele globale cu ajutorul deschiderilor EI, actualmente prin tehnologiile digitale. În timp ce prin oportunitățile proceselor globale se reliefează că, acestea arareori se conectează cu procesele intra societale, independent de nivelul de dezvoltare a societății [18]. Astfel, sursele de insecuritate din provocări și procesele globale ajung să-și exercite prezența în realitatea socială și environment. Este o prezență manifestă doar parțial recunoscută și asumată de comunitatea științifică și elitele sociale care în timp riscă să ajungă surse de insecuritate majoră la nivel mondial. Mai nou se descinde că, globalizarea se îndreaptă spre o reglobalizare mai mult incertă decât înțeleasă [18,19]. Este o reacție care se prefigura, dar a erupt în urma declanșării războiului hibrid al Federației Ruse împotriva Ucrainei (24.02.2022). Război care nu doar destramă sistemul relaționărilor dintre societăți construit după ce de-a doua conflagrație mondială (1939-1945) prin intermediul organizațiilor internaționale, dar și amenință folosirea armei nucleare ce ar pereclita perpetuarea Terrei. Se constată că, tendința de reglobalizare [19, 3] înțeleasă de FR printr-un război care geografic pornit asupra societății ucrainene de fapt este unul împotriva lumii civilizate și tot ce înglobează de la valori democratice, general-umane până la patrimoniul cultural axiologic.

Numai puțin interes prezintă clarificările noționale a componentelor din deschiderile EI prin prisma surselor de insecuritate. Se constată că, abordate particular în studiile elaborate gen societate bazată pe cunoaștere, tehnologii informaționale și comunicaționale componentele EI proliferază surse de insecuritate, inclusiv pe interiorul său. Deoarece în timp abordările respective au sporit o multitudine de discrepanțe pe interiorul EI, ajungând deopotrivă sursele de insecuritate din care se alimentează și alimentează ascendentul provocărilor. Discutăm de atribuirea societății bazate pe cunoaștere a oportunităților care de fapt sunt componente din deschiderile EI, ca de altfel și tehnologiile informaționale și comunicaționale mai nou tehnologiile digitale [3]. Spre exemplu, discrepanțele fragmentariste au atribuit prioritate cunoașterii științifice în raport cu celelalte forme ale cunoașterii dezavantajat-o. Or, în realitate cunoașterea științifică se alimentează din sursele celorlalte forme și grație oportunităților din deschiderile EI se promovează și își impune prezența în toate domeniile de activitate. Este cunoscut că, după anii 60 ai secolului XX, dar mai cu seamă în cei 25 ani din secolul XXI promovarea respectivă s-a soldat cu multiple blocaje de comunicare dintre formele cunoașterii. Blocaje care n-au permis să se observe că, conexiunea lapidară dintre cunoașterea științifică și celelalte forme au sporit proliferarea de surse de insecuritate la toate nivelurile ierarhiei societale, dar și environmentale [3,4,14,18]. Astfel, demonstrația întreprinsă cu ajutorul instrumentarului filosofie la interferență cu cel din disciplinele adiacente privind înțelegerea sumară fie a formelor cunoașterii, fie a componentelor din deschiderile EI argumentează nevoia de ordonare noțional-ideatică care asigură veridicitate procesului de cunoaștere [20,3]. Veridicitate prin care reflexia filosofică denunță fragmentarismul în abordarea obiectului ce se încearcă a fi cunoscut și evidențiază rostul paradigmei inter și multidisciplinare care asigură complexitate.

Spre exemplu, grație cunoașterii științifice, produsele obținute au contribuit substanțial la dezvoltarea social-economică, social-politică sau social-culturală prin intermediul oportunităților EI. Desigur sustenabilitatea oportunităților s-a conturat în produsele care ajung mult mai rapid la cei ce le valorifică sau utilizează. Actualmente unele dintre ele fie că nu se bucura de cererea necesară, fie că nici n-au ajuns bine pe piață și deja au și pierdut din valoare. Rapiditate reversul căreia în acest secol catalizează alternanța surselor de insecuritate care se citește în efectele socioeconomice, socio-culturale, socio-politice, antropologice [14, pp. 12-61]. De asemenea, că sursele rămân insuficient contabilizate, inclusiv în strategiile ce se elaborează în societate, dar cu impact și asupra environmentului. Insuficiență care împiedică înțelegerea valențelor privind ascendentul provocărilor produs de sursele, inclusiv cele de insecuritate în raporturile societății cu environmentul. Raporturi cărora ascendentul provocărilor și gravitatea urgențelor din secolul XXI le prefigurează interferențe extinse și surse de alimentare de departe neștiute ale insecurităților [4, 13, 18].

Concomitent cu faptul că, în creșterea funcției publice a științei se creionează parcursul ascendent al provocărilor de la rezultatele obținute de domeniile cercetării, transformarea lor în produse ce susțin dezvoltarea economiei în general și cea socială în particular până la proliferarea de surse care alimentează insecuritățile decât securitățile fie sociale, comunitare sau individuale. Se constată că, ascensiunea funcției publice a științei indică contribuția acesteia la dezvoltarea societății și environmentul-ui, dar și un cumul de insecuritate fie din necunoaștere sau subnivelul de pregătire a actorilor sociali. Cu atât mai mult cu cât, dezvoltarea din componenta socială ajunge una tot mai activă, grație deschiderilor EI, mai nou a tehnologiilor digitale și implică o altfel de înțelegere a valorificării reorientărilor sistemice din cunoașterea publică. În timp ce, cunoașterea publică grație deschiderilor de noi orizonturi nu doar include reorientări pe toate palierele societale, în/ între domeniile cercetării, în/ între domeniile cercetării și celelalte, în special la confluența dintre logica instrumentalistă și cea administrativă[3,8,20].

Inevitabil, întregeste cunoașterea surselor de insecuritate din ascendentul provocărilor paradigma cercetării prin conectarea și la reperele contemporaneității conexiunii și rigorii. Conectare care a facilitat înțelegerea tehnologiilor digitale din cadrul EI la interferență cu Era Culturală. Interferență care prin reflexia filosofică se argumentează transformarea tehnologiilor digitale din instrument în metoda digitală. Metodă care în comunicare cu celelalte metode din procesul cunoașterii oferă o perspectivă complexă [6,3]. Complexitate prin care aspectelor identificate, inclusiv cel de insecuritate din ascendentul provocărilor li se dezavuează sursele responsabile de prezența lor în societate și environment. Mai mult decât atât că metoda respectivă organizează metodele adiacente în vederea identificării și investigării surselor de insecuritate. De asemenea că, aspectele din provocări se înlănțuie în constituirea și declanșarea de tendințe în realitatea socială și environmentală. Înlănțuiri cărora tendințele în constituire riscă să le imprime și alte conotații, perturbând și caracterul efectelor post pandemice aflate sub incidentul stării beligerante, dar și surse de insecuritate din multiplele diferențe care macină mediul societal [3,17].

În contextul dat, cercetarea surselor de insecuritate din provocări vizează și matricea societății. De ce? Deoarece lăsate în con de umbră sursele de insecuritate denotă o prezență succesivă de manifestare în societate și environment. Prezența care influențează toate componentele matricei societății, reflectându-se în acțiunile care se întreprind de actorii sociali. Cu atât mai mult cu cât, prezența surselor care alimentează insecuritățile de regulă rămân necontabilizate, dar și necunoscute. Și nu din lipsă de interes pentru sursele ce se subscriu insecurităților, ci pentru că instrumentele operaționale așa cum s-a menționat anterior sunt mai degrabă particulare sau ocazionale. Nu arareori sursele și insecuritatea/insecuritățile din provocări sunt trecute în registrul neimportant și *rarisim* conectate cu problemele cărora mediul comunitar încearcă să le găsească soluții. În această ordine de idei, se încearcă o tahonomie a surselor de insecuritate cu ajutorul instrumentarului filosofiei *reinnoit* de deschiderile EI și tehnologiilor digitale la fel ca celelalte domenii de activitate ale societății. Taxonomie prin care se clarifică și delimitează mai mult teoretic decât practic caracterul surselor de la apartenență acestora internă sau externă& virtuale&reale, particulare&diversioniste. Această tahonomie a surselor facilitează evidențierea tipurilor de înlănțuiri manifeste dintre ele gen: dintre cele interne cu cele externe independent de statutul societății. Totodată se devoalează că, nu arareori independența surselor de insecuritate asigurată de deschiderile de noi oportunități ale EI și tehnologiilor digitale este hârtia de turnesol a eficienței mecanismelor cadrului legal și maturitatea instituțiilor de resort ce ale aplica.

Un alt gen de surse de insecuritate în societatea post pandemică ține de mediatizarea acțiunilor instituțiilor sociale. Vorbim de conținutul mediatizării prin diversitatea rețelelor de comunicare care pune sau nu în valoare activitățile acțiunilor ce se întreprind în interesul cetățeanului și societății(țării). Or, cu cât sistemul de mediatizare public și privat reflectă transparent acțiunilor cu atât sursele de insecuritate pot fi cunoscute mai facil. Altfel, sursele de insecuritate care și așa influențează institutele societale, comunitatea sau individul în limitele cadrului legal scris sau nescris(tradiții, obiceiuri, cutume) tind să le afecteze. Tendință care nu poate fi stopată, dar cu siguranță necesită a fi cunoscută și de ce nu fructificată mediatizând-o altfel. Mediatizare altfel prin care eminamente se reflectă nivelul de maturitate și disponibilitate a societății. Totodată maturitatea în cazul societății în curs în devenire cazul Republicii Moldova ajunge fără voia sa sursă de insecuritate utilizată la maximum cu implicarea din exterior și împinse în *extremis* cu concursul actorilor intern fie organizații neguvernamentale gen asociații ale minorităților culturale /confesionale sau grupuri etnice) sau din postura de reprezentant al puterii locale ales fraudulos [3,11,12].

În concluzie clarificarea surselor de insecuritate din ascendentul provocărilor din societatea post pandemie indică că, acestea sunt susținute de deschiderile EI și tehnologiile digitale. Concomitent se reliefează că, cursele influențează la rândul lor pe cei care le-au declanșat. S-a demonstrat că, noile deschideri de orizonturi doar abordate complex în acțiunile care se întreprind pot diminua sursele de insecuritate. Prezența surselor de insecuritate din ascendentul provocărilor este un dat și pentru societatea post pandemie, De asemenea că, acest dat necesită a fi fructificat adecvat în acțiunile societale sau environmentale de toți actorii sociali. Concomitent cu o gândire critică implementată în parcursul cunoașterii publice care a devenit manifestă în mediul social, dar și sursă de insecuritate. Și nu în ultimul rând, sursele de insecuritate rămân incognoscibile în raport cu gradul de impact al stării beligerante din regiune, cu precădere asupra societății Republica Moldova. Este vorba de riscurile incognoscibilului beligerant care se proliferază în acest sfert de secol XXI și se revarsă peste sursele de insecuritate cu conotații dificil de contabilizat.

Un alt corolar al studiului surselor de insecuritate ține de implicarea lor în problemele stringente cărora societatea încearcă să le facă față. Este vorba de:

1. probabilitatea implicării surselor de insecuritate în transformarea consecințelor pandemice în efecte în societatea post pandemie;
2. deschiderile de oportunități în EI și tehnologiile digitale alimentează și sunt alimentate de sursele de insecuritate

3. necesitatea elaborării de cadru legal cu mecanisme viabile inter și intrasocietal. 4- clarificarea tahonomiei surselor provocate din: interior, exterior, starea beligerantă

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. Hadot P. Filosofia ca mod de viață. Convorbiri cu Jeannie Carlier și Arnold I. Davidson. București: Humanitas, 2019. 264p
2. Floriam M. Recesivitatea structurii lumii. București: Editura Pro, Vol.1, 2003, 559p; Vol.II, 2004. 491p
3. Pascaru A. Provocările societății în algoritmi de cunoaștere. Chșinău: Print – Caro, 2023, 258p
4. Morin E. Leçons d'un Siècle de Vie. Paris: Editions Denoel, 2021. 160p
5. Susskind J. Politica viitorului. Tehnologia digitală și societatea. București: Corint, 2019. 560p
6. Vorbim de evoluția tehnologiei digitale și fructificate de autor în procesul cercetării provocărilor din societatea contemporană. Pe parcursul unui deceniu (2011-2021) de investigații s-a monitorizat transformarea din instrument a tehnologiei digitale în metodă. Transformare care trece prin organonul filosofiei au degrevat deschiderile tehnologie digitale spre un alt nivel, adică spre calitatea de metodă. Metodă valorificarea căreia continuă să stea la porțile așteptării de a fi luată în calcul în paradigma cercetării
7. Vulcănescu M. De la Nae Ionescu la "Criterion" Ediție îngrijită de Marin Diaconu. București: HUMANITAS 2003. 448p ISBN 973-28-0188-3
8. Codoban A. Imperiul comunicării. Cluj-Napoca: Editura: Idea Design& Print, 2011. 112p ISBN 978-606-8265-04-9
9. Barabasi A-L Linked – noua știință a rețelelor. Timișoara: Editura Brumar. Traducere de Marius Cosmeanu. 2017, 314 p
10. Ștefănuț L. Scandalul Cambridge Analytica explicat: <https://www.digi24.ro/opinii/scandalul-cambridge-analytica-explicat-901991>
11. Barometrul Opiniei Publice din Republica Moldova, <http://bop.md>
12. Studii/ Analize www.watchdog.md
13. Harari Y. N. 21 de lecții pentru secolul XXI. Iași: Editura Polirom, 2018, 400p
14. Pascaru A. Filosofia reînnoirilor în societatea postpandemie. În: Sustenabilitatea gândirii filosofice în societatea post –pandemie. Chșinău: Lexon-Prim SRL, 2021, pp.12-61, 298p ISBN 978-9975-3334-3-6
15. Raport ONU: Omenirea va trece prin evenimente meteo extreme fără precedent <https://www.bbc.com/news/live/science-environment-58142632> <https://www.reuters.com/business/environment/un-sounds-clarion-call-over-irreversible-climate-impacts-by-humans-2021-08-09/>
16. Mussat L. Umanity has always lived with viruses. www.cnsfr.fr
17. Mureșan V. Heterologie. Introducere în etica lui Lavinas. București: Editura EIKON, 2022. 590p
18. Lazescu Al. Forumul de la Davos, elitele globaliste și amprenta de carbon. www.revista22.ro
19. Lazescu Al. Începe un nou război rece. www.revista22.ro
20. Biriș I. Conceptele științei. București: Editura Academiei Romane, 2010, 364 p